

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No5(3)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 248 sahifa,
1-may, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Bo'lajak chet tili o'qituvchilarining innovatsion pedagogik kompetentligini rivojlantirish mexanizmi	10
<i>Mirzaraxonova Maftuna Ibroximjon qizi</i>	
Elementlarini integratsiya qilish: nazariy va amaliy yondashuv	13
<i>Ne'matov Karimjon Shavkat o'g'li</i>	
O'qish savodxonligi darslarida kitobxonlik kompetensiyasini rivojlantirishning innovatsion yondashuvlari ...	19
<i>Mahmudova Shoirra Shavkat qizi</i>	
O'zbek milliy musiqasi asosida talablarda estetik did va ijro madaniyatini rivojlantirish metodikasi.....	25
<i>Gadoyeva Muborak Jumaqulovna</i>	
O'quvchilarning yozuv kompetensiyasini baholash mezonlarini takomillashtirish masalalari.....	30
<i>Abdurashidova Xafiza Abdurashidovna</i>	
Xurshid Do'stmuhammad qissalarida rivoyatchi strategiyasi.....	34
<i>Uzoqova Nargiza Yuldosh qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlashni shakllantirishda innovatsion texnologiyalarining ahamiyati	37
<i>Eshpulatov Shakir Nabiyevich, Ahrorova Ozoda Amriddinovna</i>	
"Xonada o'simliklarni o'stirish" intellekt xaritasi (Mind Map) yordamida o'quvchilarda ekologik tarbiya va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish	41
<i>G'aniyev Abduqahhor Gadoyevich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishda amaliy mashg'ulotlarning tashkiliy-pedagogik jihatlari.....	46
<i>Joldasov Ixtiyor Suyundikovich</i>	
Boshlang'ich sinflarda iqtisodiy tarbiyani shakllantirishning zamonaviy pedagogik texnologiyalari	50
<i>N. Asadov</i>	
Bo'lajak pedagoglarni tayyorlashda kreativ kompetentlik va kasbiy muvaffaqiyat o'rtasidagi bog'liqlik mezonlari.....	53
<i>G. Xamidova</i>	
Gamifikatsiya elementlarining bakalavr talabalarini raqamli resurs yaratishga motivatsiyasiga ta'siri	56
<i>Maxkamova Dilshodaxon Xabibjon qizi</i>	
The Influence of Family Parenting Style on the Formation of Primary School Students' Personality	59
<i>Berdiyeva Mohloroyim Mirzohid qizi</i>	
Noto'liq oilalardagi onalarning tarbiyaviy uslublari va farzandlarining ijtimoiy-psixologik moslashuvi (O'zbekiston namunasida).....	64
<i>Ismoiljonov Ravshan Baxtiyor o'g'li</i>	
Raqamli pedagogika sharoitida interfaol ta'lim metodlari asosida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini shakllantirish.....	69
<i>Jumaniyozova Donoxon Olimboyevna, Bekmuratova Muhayyo Uralbayevna</i>	
Matematika ta'limida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning metodik asoslari.....	73
<i>Mirzayeva Shahlo, Qodirova Muattar Ithom qizi, Rovshanova Yulduz Shovkat qizi</i>	
O'qishga motivatsiya tushunchasi uning nazariy-psixologik tahlili.....	77
<i>Azimova Rushana Zokirjon qizi</i>	
Oliy ta'lim talabalarida akademik prokrastinatsiyaning prediktorlari: akademik motivatsiya, umid va shaxs xususiyatlari	81
<i>Shodiboyev Shohruh Shuhrat o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida rivojlantiruvchi markazlar integratsiyasini ta'minlash metodikasi.....	86
<i>Qahhorova Sevara Alimardonovna</i>	
O'quvchi-yoshlarni virtual olam ta'siridan himoya qilishning nazariy asoslari.....	90
<i>Isayeva Gulii Parpiyevna, Ravshanov Umidjon Abdiqodir o'g'li</i>	

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida matematik tafakkurni oshirishda mantiqiy masalalarning o'rni	93
<i>Xilvatova Go'zal Sultonovna</i>	
Pedagogika tarixini o'qitishda talabalarda tarixiy tafakkurni rivojlantirish	97
<i>Jurayev Bobomurod Tojiyevich</i>	
Bolalarda ona tilida tinglash hissini rivojlantirish usullari	101
<i>Nurmatova Muxlisa Akmal qizi</i>	
Raqamli texnologiyalar yordamida ingliz tilini o'qitish samaradorligini oshirish (Kahoot, Quizlet va Moodle platformalari misolida)	106
<i>Yusupova Shahnoza Abduxafizovna</i>	
Sport maktablarida 16–18 yoshli nayza uloqtiruvchi sportchi-qizlarda portlovchi kuchni rivojlantirish	111
<i>Tursunova Surayyo Botir qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida pedagog kadrlarning uzluksiz kasbiy rivojlanishini ta'minlashda "Kasbiy rivojlanish kuni" va "Kasbiy rivojlanish soati" tadbirlari: amaliyot tahlili	115
<i>Gaffarov Azizjon Muhammadsaidovich</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktorlarining faoliyatini samarali tashkil etishning nazariy jihatleri (Learning outcomes) asosida	124
<i>Rabbimova Shaxnoza Soyib qizi</i>	
Bo'lg'usi o'qituvchilarda axloqiy madaniyat fazilatlarini qaror toptirishning pedagogik mexanizmlari	128
<i>G'aniyeva Sayyora Saidmurod qizi</i>	
Yengil atletikachilarning musobaqa jarayonida tibbiy-pedagogik monitoringini takomillashtirish	132
<i>Mamadaliyev Abror Akbarjonovich</i>	
Sun'iy intellekt yordamida rus tilini o'qitish va uning samaradorligi	137
<i>Yagafarova Nazilya Rafailovna, Nazarov Sardor, Onorboyev Kamronbek</i>	
O'quvchilarda ilmiy dalillarni tahlil qilish va xulosa chiqarish kompetensiyasini rivojlantirish metodikasi	142
<i>Baymurotova Mukaddas Xamdorovna</i>	
Ilmiy muxokamalarda pragmatik kompetentlikning roli	150
<i>Eshbo'riyeva Aziza Muhiddinovna</i>	
Talabalarda kognitiv-pragmatik kompetensiyalarni rivojlantirish metodikasini takomillashtirishning mazmuni	155
<i>To'rabekova Aziza Mirzabek qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda motivatsiyani shakllantirishda interaktiv metodlarning o'rni	159
<i>Qamchibekova Roziyaxon Xasanboy qizi</i>	
Проблема разграничения понятий "концепт" и "понятие" в современной лингвистике: лингвосомиотический и когнитивно-дискурсивный анализ	164
<i>Якунина Ангелина Алишеровна</i>	
Sun'iy intellekt texnologiyalari asosida amaliy bezak san'ati naqsh elementlarini raqamli qayta ishlash va arxivlashtirish	169
<i>Jabbarov Rustam Ravshanovich</i>	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining yozuv kompetensiyasini rivojlantirishda Design Thinking texnologiyasining metodik imkoniyatlari	176
<i>Amanbayeva Oydin Urazali qizi</i>	
Tez qalamchizgi mashqlarida psixologik-pedagogik yondashuvlarning ahamiyati	181
<i>Suyunov Navro'z Alisher o'g'li</i>	
Innovatsion yondashuv orqali bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarining metodik tayyorgarligini rivojlantirish konsepsiyasi	186
<i>Xalilov Lenar Shevketovich</i>	
Tarbiya fani asosida o'quvchilarda huquqiy kompetentlikni rivojlantirish imkoniyatlari	190
<i>Jumanova Xafiza Xoliqulovna</i>	
Samarqand arxitektura-qurilish instituti va shahar infratuzilmasi rivojlanishi o'rtasidagi bog'liqlik (1950–1990-yillar)	195
<i>Abulqosimova Dildora Asrorovna, O'ralov Sodiqjon</i>	
Rivojlanishida nuqsoni bor bolalar ta'limida ikkilamchi cheklovlarni kamaytiruvchi ta'lim texnologiyalari	199
<i>Qo'ziyeva Shahnoza Muhammadsoli qizi</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

O'quvchilarda milliy g'oya va mafkurani rivojlantirishda mumtoz musiqaning o'rni va ahamiyati	202
Baymanova Feruza Abralovna	
Ommaviy jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlarini tashkil etishning pedagogik asoslari	207
Xayitova Ulfatoy Tursunovna	
Yuqori sinf o'quvchilarida ijtimoiy faollikni shakllantirishning pedagogik mexanizmlari	211
Turg'unboyev Sirojiddin Faxriddinovich	
Muhandislik ta'limida Bernulli va Puasson taqsimotlarini texnologik jarayonlar misolida o'qitish metodikasi	216
Qo'ziboyeva Nozima Yoqubjon qizi, Maxmanazarov Sardor Toirjon o'g'li, Saydullayev Asadbek Xayrullo o'g'li	
Психолого-педагогические основы обучения теме “производная” в курсе алгебры и начал анализа президентской школы	225
Шахноза Холмуродова Зоир кизи	
O'qish savodxonligi darslarida Bloom taksonomiyasi va 4K kompetensiyalarining integrativ modeli	234
Farsaxonova Mastura Jalol qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim sifatini baholash mezonlari va monitoring tizimini takomillashtirish: indikatorlar asosidagi boshqaruv modeli	241
Jo'rayeva Dilrabo Kamoliddin qizi	
Maxsus mashqlar yordamida start tezligini oshirish metodikasi	244
Sitara Elova Axmatqulovna, Panjiyeva Gulzoda Eshdaviyat qizi	

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA TA'LIM SIFATINI BAHOLASH MEZONLARI VA MONITORING TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH: INDIKATORLAR ASOSIDAGI BOSHQARUV MODELI

Jo'rayeva Dilrabo Kamoliddin qizi
 Toshkent shahridagi Puchon
 universiteti "Menejment: ta'lim
 menejmenti" yo'nalishi
 1-kurs magistranti

ORCID: 0009-0004-0062-0223

Annotatsiya: Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim sifatini baholash masalasi zamonaviy nazariy yondashuvlar asosida tahlil qilinadi. Ta'lim sifati tushunchasini faqat hujjatlar va dasturlar ijrosi bilan emas, balki pedagogik jarayon sifati hamda bolaning rivojlanish dinamikasi bilan bog'liq holda baholash zarurligi asoslab beriladi. Tadqiqotning maqsadi "kiritma-jarayon-natija" mantiqiga tayangan, dalillarga asoslangan hamda boshqaruv qarorlarini qabul qilishga xizmat qiluvchi ichki monitoring modelini nazariy jihatdan yoritishdan iborat. Metodologik asos sifatida ilmiy adabiyotlar tahlili, qiyosiy yondashuv va ekspert fikrlarini umumlashtirish usullari qo'llanildi. Monitoringni "tekshiruv vositasi"dan "rivojlanish mexanizmi"ga aylantirish g'oyasi ilgari surilib, PDCA sikli asosida ta'lim sifatini uzluksiz oshirish imkoniyatlari tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, ta'lim sifati, baholash mezonlari, indikatorlar, monitoring, ichki baholash, boshqaruv modeli, PDCA sikli.

Abstract: Contemporary theoretical approaches to assessing the quality of education in preschool education organizations are analyzed. The study substantiates the need to evaluate educational quality not only through compliance with documents and curricula, but also through the quality of the pedagogical process and the dynamics of child development. The aim of the research is to provide a theoretical justification for an internal quality monitoring model based on the "input-process-outcome" logic and oriented toward evidence-based managerial decision-making. The methodological framework includes literature review, comparative analysis, and synthesis of expert opinions. The concept of transforming monitoring from a "control instrument" into a "development mechanism" is proposed, and the possibilities of continuous quality improvement through the PDCA cycle are discussed.

Key words: preschool education, education quality, assessment criteria, indicators, monitoring, internal evaluation, management model, PDCA cycle.

Аннотация: В статье с современных теоретических позиций рассматриваются подходы к оценке качества образования в организациях дошкольного образования. Обосновывается необходимость перехода от формального контроля к оценке качества педагогического процесса и динамики развития ребёнка. Цель исследования заключается в теоретическом обосновании модели внутреннего мониторинга качества, основанной на логике "ресурсы-процесс-результат" и ориентированной на принятие управленческих решений. В качестве методологической основы использованы методы анализа научной литературы, сравнительного подхода и обобщения экспертных оценок. Выдвигается идея трансформации мониторинга из "инструмента контроля" в "механизм развития", а также анализируются возможности непрерывного повышения качества образования на основе цикла PDCA.

Ключевые слова: дошкольное образование, качество образования, критерии оценки, индикаторы, мониторинг, внутреннее оценивание, модель управления, цикл PDCA.

KIRISH

Maktabgacha ta'lim tizimida ta'lim sifati masalasi so'nggi yillarda boshqaruv va pedagogik tadqiqotlarning markaziy mavzularidan biriga aylanmoqda. Ta'lim sifati ko'pincha dastur ijrosi, hujjatlarining yuritilishi yoki tashkiliy talablarning bajarilishi orqali baholanadi. Biroq bunday yondashuv bolaning real rivojlanish jarayonini to'liq aks ettira olmaydi. Aslida, sifat bolaning kundalik ta'lim muhiti, tarbiyachi bilan o'zaro munosabati, o'yin va ta'lim faoliyatining mazmuni hamda ijtimoiy, emotsional va kognitiv rivojlanishidagi o'zgarishlar bilan chambarchas bog'liqdir.

Amaliyotda monitoring ko'pincha tekshiruv va hisobot tayyorlash bilan cheklanib qolmoqda. Baholash mezonlari umumiy, indikatorlar esa aniq o'lchovga ega bo'lmagani sababli monitoring natijalari boshqaruv qarorlariga yetarli darajada xizmat qilmaydi. Natijada baholash pedagogik jarayonni takomillashtirishga emas, balki mavjud holatni qayd etishga yo'naltiriladi. Shu bois maktabgacha ta'lim tashkilotlarida monitoring tizimini qayta ko'rib chiqish, uni dalillarga tayangan va boshqaruv sikliga integratsiyalashgan mexanizm sifatida tashkil etish dolzarb hisoblanadi.

Tadqiqot obyekti – maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim sifatini boshqarish jarayonidir.

Tadqiqot predmeti – ta'lim sifatini baholash mezonlari va ichki monitoring mexanizmlaridir.

Tadqiqot maqsadi – maktabgacha ta'lim sharoitida “kiritma–jarayon–natija” mantiqiga asoslangan monitoring modelini nazariy jihatdan asoslashdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ilmiy adabiyotlarda ta'lim sifatini baholash masalasi asosan ikki yo'nalishda talqin qilinadi. Birinchi yo'nalish strukturaviy yondashuv bo'lib, unda moddiy-texnik baza, xavfsizlik, gigiyena, kadrlar bilan ta'minlanganlik kabi omillar asosiy ko'rsatkichlar sifatida qaraladi. Ushbu yondashuv minimal sharoitlarni ta'minlashda muhim bo'lsa-da, pedagogik jarayonning real sifatini to'liq ochib bera olmaydi.

Ikkinchi yo'nalish jarayon yondashuvi bo'lib, unda tarbiyachi va bola o'rtasidagi o'zaro munosabat, o'yin orqali o'rganish, bolaning tashabbusini qo'llab-quvvatlash, individual yondashuv va emotsional muhit asosiy ahamiyatga ega deb qaraladi. Xalqaro tadqiqotlar aynan jarayon sifatining bolaning rivojlanish natijalariga kuchli ta'sir ko'rsatishini tasdiqlaydi.

Shuningdek, xalqaro tashkilotlar tomonidan ishlab chiqilgan konsepsiyalarda baholash tizimi “kiritma–jarayon–natija” mantiqiga asoslanganda monitoring natijalari boshqaruv qarorlariga aniqroq xizmat qilishi ta'kidlanadi. Bu yondashuv monitoringni faqat ma'lumot yig'ish vositasi emas, balki pedagogik jarayonni rivojlantirish mexanizmi sifatida ko'rishga imkon beradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maqola konsepsiyasini shakllantirishda nazariy-metodologik yondashuv ustuvor bo'ldi. Ilmiy adabiyotlar tahlili orqali maktabgacha ta'lim sifatini baholash bo'yicha mavjud yondashuvlar umumlashtirildi. Qiyosiy yondashuv yordamida strukturaviy va jarayon yondashuvlarining afzalliklari hamda cheklovlari tahlil qilindi. Ekspert fikrlarini umumlashtirish orqali indikatorlarni tanlashda ularning amaliy ahamiyati, o'lchanish imkoniyati va boshqaruv qarorlariga ta'siri mezonlari asos qilib olindi.

Monitoringni uzluksiz takomillashtirish mexanizmi sifatida PDCA sikli konsepsiyasi tanlandi. Ushbu yondashuv baholash natijalarini rejalashtirish, amalga oshirish, tekshirish va tuzatish bosqichlari orqali tizimli ravishda rivojlantirish imkonini beradi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tahlil shuni ko'rsatadiki, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida monitoring samaradorligini pasaytiruvchi asosiy omillar indikatorlarning noaniqligi, dalil manbalarining tizimlashtirilmaganligi va baholash natijalarining boshqaruv choralariga ulanmasligidir. Bunday sharoitda monitoring pedagogik jarayonni rivojlantirishga emas, balki formallikni ta'minlashga xizmat qiladi.

Shu sababli monitoringni kiritma, jarayon va natija komponentlarini o'zaro bog'liq holda baholaydigan tizim sifatida qarash zarur. Kiritma sharoitlari pedagogik jarayon sifatiga ta'sir ko'rsatsa, jarayon sifati bolaning rivojlanish dinamikasida namoyon bo'ladi. Boshqaruv va hamkorlik komponenti esa monitoring natijalarining amaliy choralar bilan bog'lanishini ta'minlaydi.

Monitoring samaradorligi baholash natijalarining teskari aloqa, metodik yordam va malaka oshirish bilan uyg'unlashganida oshadi. Shu nuqtai nazardan, monitoring jarayoni uzluksiz qayta ko'rib chiqiladigan va takomillashtiriladigan tizim sifatida talqin qilinadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim sifatini oshirish baholash mezonlarini aniqlashtirish va monitoringni boshqaruv qarorlariga xizmat qiladigan mexanizmga aylantirish bilan chambarchas bog'liqdir. Baholash jarayoni faqat nazorat vazifasini emas, balki pedagogik jarayonni rivojlantirish funksiyasini ham bajarishi lozim.

Nazariy tahlil shuni ko'rsatadiki, monitoringni PDCA sikliga integratsiya qilish ta'lim sifatini barqaror oshirish imkonini beradi. Monitoring natijalari asosida metodik yordamni rejalashtirish, pedagoglarning kasbiy rivojlani-shini qo'llab-quvvatlash va ota-onalar bilan hamkorlikni mustahkamlash maktabgacha ta'lim sifati uchun muhim shartlardan biridir. Natijada monitoring hisobot berish vositasidan ta'lim tashkilotining rivojlanish mexanizmiga aylanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. UNESCO. Education 2030: Incheon Declaration and Framework for Action. – Paris: UNESCO, 2015.
2. OECD. Starting Strong III: A Quality Toolbox for Early Childhood Education and Care. – Paris: OECD Publishing, 2012.
3. OECD. Engaging Young Children: Lessons from Research about Quality in Early Childhood Education and Care. – Paris: OECD Publishing, 2018.
4. UNICEF. A World Ready to Learn: Prioritizing Quality Early Childhood Education. – New York: UNICEF, 2019.
5. Harms T., Clifford R. M., Cryer D. Early Childhood Environment Rating Scale (ECERS-R). – New York: Teachers College Press, 2005.
6. Pianta R. C., La Paro K. M., Hamre B. K. CLASS: Classroom Assessment Scoring System Manual. – Baltimore: Paul H. Brookes, 2008.
7. Wortham S. C. Assessment in Early Childhood Education. – Boston: Pearson, 2012.
8. Creswell J. W. Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches. – Thousand Oaks, CA: Sage, 2014.
9. Black P., Wiliam D. Developing the Theory of Formative Assessment // Educational Assessment, Evaluation and Accountability. – 2009. – Vol. 21. – P. 5–31.
10. Deming W. E. Out of the Crisis. – Cambridge, MA: MIT Press, 1986.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(3)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.